
K diplomu ještě dluh sto tisíc

K diplomu ještě dluh sto tisíc

16.1.2012 E15 Strana 2 Příloha - Vzdělávání, autor:

Alena Adámková

Už za půl roku chce ministerstvo školství předložit paragrafované znění návrhu nového zákona o vysokých školách, který počítá se zavedením školného, s financováním podle kvality a slučováním menších škol. Zavedení školného přitom nedávno odmítla Rada vysokých škol. Rektoři se bojí zadlužování studentů.

Reforma z větší části vychází z doporučení Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání. Podle předsedy této Rady profesora Rudolfa Haňky se její členové při psaní reformy inspirovali rakouským modelem. „V průběhu našich úvah jsme se dívali na různé modely (britský, holandský, finský a jiné) a nakonec se rozhodli, že rakouský model je pro Čechy nejbližší jednak z historických důvodů, ale také proto, že je českému školství svou strukturou nejbližší.

Pochopitelně že se nedá přímo na české vysoké školy aplikovat (například majetek rakouských univerzit je vlastněný státem a podobně), ale pokud jde o systém akademické samosprávy (jako například omezit politické vměšování do řízení univerzit a podobně) či akademické svobody, výběr těch nejlepších kandidátů na místa vysokoškolských pracovníků a tak dále, by nám opravdu mohl být vzorem,“ uvedl Haňka.

Proti návrhu reformy vysokých, ale i středních škol z dílny ministra školství Josefa Dobeše protestují i učitelé. Na 1600 škol se chce zapojit do plánované stávky kvůli změnám v platebních tarifech plánovaných ministrem školství. Učitelé Dobešovi vytkají také neschopnost vysvětlit, o co v jeho školských reformách, které se připravují už šest let, vlastně jde.

Školy čeká dvojitá hodnocení

Školy by měly příště být více financovány podle kvality, ne podle počtu studentů. Už letos bude pětina jejich rozpočtu závislá na kvalitativních ukazatelích, jako jsou výsledky ve vědě nebo uplatnitelnost absolventů.

Školy také získají více pravomocí ve vnitřních záležitostech, o ekonomických záležitostech mají rozhodovat rady tvořené lidmi z regionální politiky nebo firem. V akademickém senátu také zasedne méně studentů, přibude naopak profesorů.

Zároveň však budou mít školy větší odpovědnost.

Veřejné vysoké školy budou s ministerstvem uzavírat rámcové smlouvy na tři až pět let, kde si stanoví, jakých výsledků škola dosáhne v příštích letech a kolik peněz na to od státu dostane.

„Ten zákon vytvoří nové podmínky pro slučování vysokých škol,“ upozornil jeden z autorů reformy, Jiří Nantl z ministerstva školství. Pomůže to prý hlavně soukromým školám a také menším veřejným školám.

Už nyní se diskutuje třeba o sloučení Ostravské univerzity s Vysokou školou báňskou nebo pražské Vysoké školy chemicko-technologické s ČVUT. Ministr zároveň podepsal vyhlášku, která už od prosince zavedla přísnější podmínky pro pobočky vysokých škol.

Školy by měly procházet dvojitým hodnocením. Svou činnost by měly hodnotit jednak samy, jednak by je měla každých pět let prověřovat nově zřízená hodnotící organizace, Národní akreditační agentura. Tu by měla tvořit akreditační komise jmenovaná vládou a odborný aparát v čele s ředitelem jmenovaným Akreditační komisí.

Nejprve by si měla vysoká škola nastavit vnitřní mechanismy kvality a poté akreditační komise posoudí kvalitu celé instituce, nikoli pouze oboru. Ministerstvo chce také zpřísnit postihy za podvádění.

Akademický senát, který by měl schvalovat například rozpočty škol, by měl mít nově nejvýše jednu třetinu studentů. Studenti podle Dobeše nemají dostatečný rozhled a neumějí si představit důsledky při rozhodování o škrtech.

Rektor by mohl pocházet buď z akademické půdy jednotlivých škol, nebo by se na něj mohlo vypsát i mezinárodní výběrové řízení.

Rozdělení škol podle zaměření

Podle zákona by mělo být také jasné, jaké jsou požadavky na bakaláře, magistry nebo doktory.

V posledním desetiletí vzrostl podle ministra školství Josefa Dobeše počet zapsaných posluchačů v prvních ročnících vysokých škol téměř o sto procent, z 64 na 112 tisíc. Financování, hodnocení kvality i akademické orgány se ale nijak nezměnily. Reforma by měla studium na vysokých školách zkvalitnit a diverzifikovat.

O titul magistra podle vlády usiluje v porovnání se zahraničím zbytečně moc studentů. Jednou z možností, jak posílit mezinárodní konkurenceschopnost Česka, je tak podle ní více profesně zaměřených bakalářů. Ve studiu magisterských oborů teď pokračuje 85 procent všech bakalářů, podle plánů ministerstva školství by jejich počet měl během zhruba sedmi let klesnout velmi razantně, na pouhých 50 procent. Vláda tak chce nejen ušetřit, ale zároveň si posvítit i na kvalitu některých magisterských oborů. Studovat by je totiž měli jen ti nejlepší.

Reforma vysokých škol by měla směřovat k modelu, kdy magisterská, případně doktorandská studia budou nabízet jen některé školy.

Titul by pak garantoval kvalitu jeho nositele. Školy to považují sice za racionální, počet magistrů ale snižovat příliš nechťejí. „V technickém vzdělávání je inženýrský stupeň pro schopnost tvůrčí práce naprosto nezbytný,“ řekl rektor ČVUT Václav Havlíček.

Školy by se měly také rozdělit na univerzitní (výzkumné, vzdělávací, profesní) a neuniverzitní, kvalitu by měla posuzovat profesionální Agentura pro kvalitu vysokého školství.

Rektoři: Poplatky zadlužují studenty

Ta bude také rozhodovat o udělení takzvané institucionální akreditace, jež se bude vztahovat na celou školu. To by podle Nantla ztížilo vznik nových vysokých škol, kterých je už teď nadbytek. Stávající Akreditační komise bude včleněna do nové Národní akreditační agentury.

Návrh reformy zmiňuje také zavedení odloženého školného, kterému bude předcházet systém studentských grantů, půjček a spoření.

Vláda se už dříve dohodla, že školné by se mělo začít platit od roku 2013, maximální výše poplatků bude 10 tisíc korun za semestr.

Školy by jej od státu dostaly hned, absolventi by jej spláceli až po dosažení nadprůměrného platu. Studentům strategických oborů, například techniky, by placení mohlo být odpuštěno.

Zavedení školného přitom nedávno odmítla Rada vysokých škol. V zemích, kde bylo zavedeno, podle rektorů totiž poté poplatky skokově narůstaly a mladí se čím dál víc zadlužují.

Školné jako náhrada peněz od státu

Akademici se také obávají, že by školné sloužilo jako náhrada klesajících výdajů státu na vzdělávání.

Další bod návrhu, s nímž akademici nesouhlasí, je zřízení funkčních míst profesorů a docentů. Tyto tituly by už neměly mít všeobecnou platnost, ale byly by vždy svázané s konkrétní školou, která jej akademikovi udělila. Při přestupu na jinou školu by pak musel titul obhájit znovu.

„Neznamená to ale, že šmahem zatracujeme profesory, dodal Dobeš s tím, že profesori jmenovaní prezidentem profesory zůstanou.

Právě kvůli rozdílným představám akademiků a úředníků o podobě reformy školy v minulých letech návrhy ministerstva vždy ostře kritizovaly.

Paragrafované znění zákona chce Dobeš vládě předložit do června 2012. Zástupci Rady vysokých škol nedávno upozornili, že právě v této fázi se mohou objevit další zásadní neshody mezi ministerstvem a akademickou obcí.

Školy by měly být více financovány podle kvality, ne podle počtu studentů